

De Nederlander bestaat!

Anton C. Zijderveld.

#Eigenlijk heb ik er nooit bij stilgestaan, maar de omstreden rede van Prinses Maxima heeft me aan het denken en twijfelen gezet. 'De' Nederlander bestaat niet, zei ze. Maar dan rijst bij een beetje reflectie de vraag op, of jezelf dan ook geen Nederlander bent.

#Kijk ik naar mijn familie, dan is het daar aan moederszijde een beetje een ratjetoe. Haar vader stamde af van de Hugenoten en haar moeder van een oud Weense adelsgeslacht dat oorspronkelijk uit Hannover kwam. Hoe die nou uitgerekend in Nederland kwamen, is niet duidelijk en bovendien verdienden ze hun geld met de vaart op Nederlands-Indië. Mijn grootmoeder werd in Batavia geboren en foto's wijzen uit dat ze een behoorlijke scheut Indonesische genen van haar ouders heeft meegekregen. Het was in Indische kringen alom bekend dat Nederlandse jongemannen van adel althans seksueel behoorlijk integreerden in onze voormalige kolonie.

#Kijk ik vervolgens naar mijn gezin, dan is het ook een beetje een rommeltje van verschillende nationaliteiten. Mijn vrouw met wie ik in New York trouwde, werd vlak voor het einde van de oorlog geboren in Tsjechië, waar haar vader als Sudetenduitse arts werkzaam was. Maar het gezin werd in 1945 het land uitgezet en vestigde zich in de stad van mijn schoonmoeder: Wenen. Mijn vrouw, toen nog een baby, werd Oostenrijkse en (wat eigenlijk niet hetzelfde is) Weense. We leerden elkaar in New York (Brooklyn Heights) kennen. Na ons huwelijk werd ze Nederlandse, maar bleef toch ook wel Weense. Na veertig jaar huwelijk heb ik ook wel een tikkeltje Wenen overgenomen. Zo heb ik over de jaren mijn laatste resten Calvinisme met een beetje Weense Schwung gelardeerd.

#In New York werd onze eerste dochter geboren die daardoor Amerikaans staatsburger werd. Ze groeide op in Nederland, maar keerde na haar studie terug naar haar geboorteland. Al meer dan veertien jaar woont en werkt ze nu in Boston. Ze is inmiddels een typische 'hyphenated American', Amerikaanse met een koppelteken: Dutch-American. Naar eigen zeggen heeft ze niets meer met Holland. Door visumproblemen moesten we in 1968 naar Montreal verhuizen, waar onze tweede dochter werd geboren: een Canadese. Ze woont en werkt in Amsterdam, is dus een Nederlandse met koppelteken: Canadian-Dutch. Enige rust keerde in ons multinationale gezin terug toen we in Tilburg (of all places!) nog twee zonen kregen: solide Nederlanders dus!

#Indië, Tsjechië, Oostenrijk, Duitsland, Frankrijk, Amerika, Canada – het is bij ons wat nationaliteit betreft een rommel. En toch zijn we, afgezien van de oudste dochter, Nederlanders. Dat is het lint dat deze rommel bij elkaar houdt. Waar bestaat dat lint dan uit? Ten eerste de taal. We spreken geen Duits, Engels of Frans, maar Nederlands. We lezen Nederlandse kranten, boeken en tijdschriften. We zijn vooral Nederlandse staatsburgers die Nederlandse belastingen betalen en op de Nederlandse arbeidsmarkt werkzaam zijn. En wat mijzelf betreft, ik houd van ons gekke land met zijn rare discussies, merkwaardige gewoonten en culturele diversiteit.

#Kortom, 'de' Nederlander bestaat wel degelijk. Zelfs als je kosmopolitisch ingesteld bent, ben je Nederlander als je op Nederlands grondgebied als staatsburger leeft en werkt, braaf je belastingen afdraagt, de Nederlandse taal leest, schrijft, spreekt en droomt en als je in het maatschappelijke leven (school, vereniging, vriendenkring, enz.) meedoet. Buitenlanders zullen aan deze identiteit ook nog een aantal ondeugden toevoegen, zoals vrijpostigheid,

directheid en onhoffelijkheid. *Weinig Schwung* dus. Ook dat hoort bij de Nederlandse identiteit.